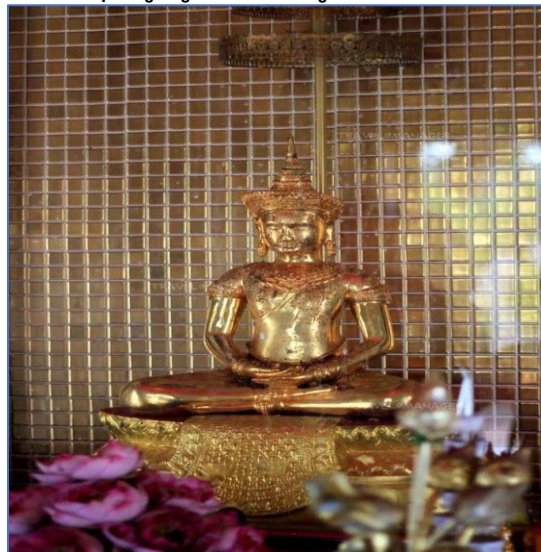

“อุ้มพระดำน้ำ” เพชรบูรณ์ จากตำนานสุดทึ่ง สู่ “ประเพณีหนึ่งในโลก”

“ประเพณีอุ้มพระดำน้ำ” เป็นประเพณีเก่าแก่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่สืบสานกันมากกว่า 400 ปี ถือเป็นประเพณีหนึ่งในโลก ที่มีตำนานที่มโหฬารที่สุดที่เกี่ยวข้องกับ “พระพุทธมหาธรรมราชา” พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองมะขามหวาน

พระพุทธมหาธรรมราชา พระพุทธรูปคู่เมืองเพชรบูรณ์

พระพุทธมหารธรรมราชา (องค์จริง) ประดิษฐานอยู่ที่ “วัดไตรภูมิ” ต.ในเมือง อ.เมือง จ.เพชรบูรณ์ เป็น พระพุทธรูปทรงเครื่อง ปางสมาธิ ศิลปะลพบุรี (ศิลปะขอม) ปกติแล้วพระพุทธรูปปางนี้เรียกขานกันทั่วไปว่า “พระ ไภษัชยคุรุไวฑูรยประภา” แต่เฉพาะองค์ที่อัญเชิญมาอยู่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์มีการตั้งชื่อใหม่ว่า “พระพุทธมหารธรรม ราชา”

พระพุทธมหารธรรมราชา สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 โดยชาวเพชรบูรณ์เชื่อกันว่า พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ได้พระราชทานพระพุทธมหารธรรมราชา ให้แก่ “พ่อขุนผาเมือง” พระราชบุตรเขย เมื่อครั้ง ทรงอภิเษกสมรสกับ “พระนางสิงขรมหาเทวี” พระราชธิดาของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7

นอกจากนี้ยังเชื่อกันว่าหลังจากที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ทรงสร้างพระพุทธมหารธรรมราชาขึ้นมาแล้ว ได้ อัญเชิญองค์พระไปประดิษฐานที่โอโรคยศาลหรือโรงพยาบาล ที่ได้สร้างไว้ตามรายการชาวมรรคา พระพุทธมหา ธรรมราชา จมน้ำหายไป

เรื่องราวตำนานขององค์พระพุทธมหารธรรมราชายังมีปรากฏในหลักศิลาจารึกหลักที่ 2 วัดศรีชุม สรุป ความได้ว่า หลังจากพ่อขุนผาเมืองกับพ่อขุนบางกลางหาว (พ่อขุนบางกลางท่าว) ยกทัพไปตีสุโขทัยคืนจากขอม “สบาดโขลญลำพง” ได้สำเร็จแล้ว พ่อขุนผาเมืองเดินทางกลับมายัง “เมืองราด” ซึ่งเป็นเมืองที่พ่อขุนผาเมืองเคย ปกครองก่อนยกทัพไปตีสุโขทัย (สันนิษฐานว่าปัจจุบันอยู่ที่บ้านห้วยโป่ง ต.บ้านห้วย อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์)

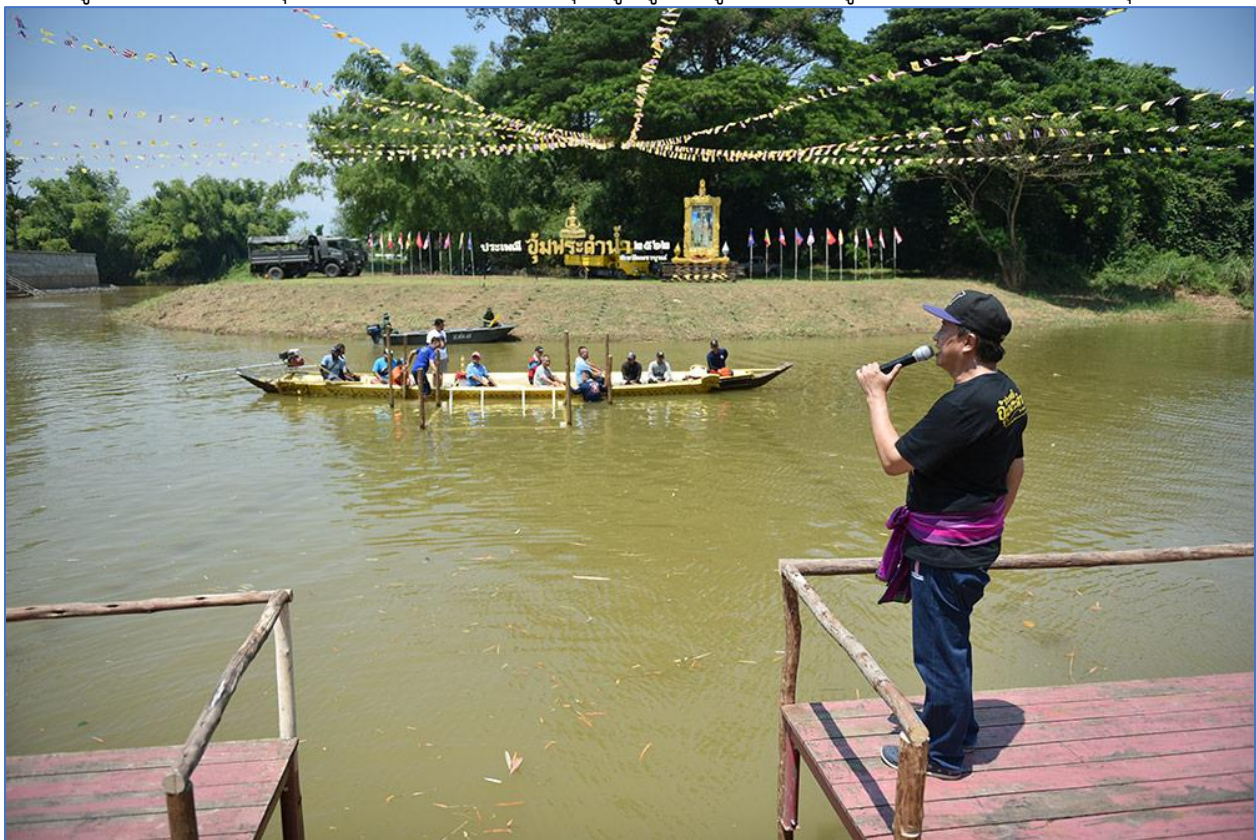
ความนี้เมื่อทราบถึงพระนางสิงขรมหาเทวี พระนางทรงโกรธแค้นอย่างมาก เนื่องจากพ่อขุนผาเมืองได้ยก ทัพไปตีเมืองของพระราชบิดา จึงจุดไฟเผาเมืองราดจนไหม้เป็นจุล และหนีไปกระโดดน้ำตายที่แม่น้ำป่าสัก

ส่วนองค์พระพุทธรูปธรรมราชานั้น เมื่อเมืองรัตถูกเผา ก็ได้มีการอันเชิญท่านหนีไฟมาตามลำน้ำสักที่คดเคี้ยว ครั้นพอมายังแกวเมืองเพชรบูรณ์แพก็แตก แล้วองค์พระพุทธรูปก็จมน้ำหายไป เหตุการณ์นี้สันนิษฐานว่า เกิดก่อนสมัยสุโขทัย เมื่อราว 800 ปีที่แล้ว

ตำนานสุดทึ่ง พระพุทธรูปผุดในลำน้ำ

หลังเหตุการณ์พระนางสังขมมหาเทวีเผาเมืองรัต กาลเวลาล่วงเลยมาถึงในช่วงกลางสมัยกรุงศรีอยุธยา ณ ลุ่มแม่น้ำป่าสัก ซึ่งในยามปกติจะมีปลาแหวกว่ายอยู่เป็นจำนวนมากให้ชาวบ้านได้จับมาเป็นอาหาร แต่ปรากฏว่าเมื่อถึงวันแรม 15 ค่ำเดือน 10 วันนั้นนอกจากปลาจะหายไปจนชาวบ้านจับไม่ได้แล้ว กลับเกิดฝนฟ้าคะนอง ในลำน้ำสักมีน้ำวนเกิดขึ้น จากนั้นได้มีพระพุทธรูปผุดขึ้นมาในลำน้ำสัก

หลังจากนั้นชาวบ้านได้อัญเชิญพระพุทธรูปผุดจากน้ำขึ้นมา แล้วนำไปมอบให้เจ้าเมืองเพื่อให้เก็บรักษาไว้ที่วัดไตรภูมิ ซึ่งก็คือ “พระพุทธรูปธรรมราชา” พระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองเพชรบูรณ์นับจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันนั่นเอง

ทำน้ำวัดโบสถ์ชนะมาร สถานที่จัดพิธีอัญมพระดำน้ำในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดีหนึ่งปีหลังจากนั้น จู่ ๆ พระพุทธรูปธรรมราชาได้หายไป ในวันแรม 15 ค่ำเดือน 10 ผู้คนต่างออกค้นหา แต่ทว่าก็มาเจอ กระทั่งมีคนบอกว่าให้ไปลองดูบริเวณที่ที่พบท่านครั้งแรก (ปัจจุบันคือวังมะขามแพบ) ก็ปรากฏว่าเห็นพระพุทธรูปธรรมราชากำลังลอยดำผุดดำไหว้อยู่ในน้ำ ชาวบ้านจึงไปอัญเชิญท่านกลับมาประดิษฐานยังที่เดิม

จากนั้นชาวเมืองเพชรบูรณ์ตกลงกันว่า ทุกวันสารทไทย (เดือน 10) จะอัญเชิญพระพุทธรูปองค์นี้ไปดำน้ำ ณ บริเวณที่เคยพบเจอท่าน ซึ่งคนเพชรบูรณ์ก็ได้ยึดถือปฏิบัติกันมาโดยตลอดเป็นเวลากว่า 400 ปีแล้ว

ทั้งนี้ชาวเมืองเพชรบูรณ์ต่างเชื่อกันว่า การได้จัดพิธีอัญมพระดำน้ำ จะทำให้ฝนฟ้าตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้างอกงาม พืชผลทางการเกษตรเจริญสมบูรณ์ โดยผู้ที่ทำพิธีอัญมพระดำน้ำจะต้องเป็นระดับผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งเปรียบได้กับเจ้าเมืองในสมัยโบราณ

สำหรับเรื่องนี้ ได้มีผู้รู้ให้ข้อสังเกตว่า นี่คือกุศโลบายของคนโบราณที่ต้องการสร้างขวัญกำลังใจ เป็นจุดรวมใจเพื่อช่วยกันพัฒนาบ้านเมือง รวมถึงให้ช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังทำให้คนได้ใกล้ชิดพระพุทธศาสนา มากยิ่งขึ้น

แหล่งข้อมูล

<https://mgronline.com/travel/detail/9630000093145>